

איש לרעהו

לזכות
רבי
מרדכי
ורעיייתו
שירלי שיהי
ולכל
משפחתם
הצלחה
רבה, פרנסה
בשפע ונחת
מכל הילדים

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לנצל ולהדפיס בלי רשות בכתב

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש כב אייר תשפ"ו: ירושלים: 6:49 תל-אביב: 7:04 חיפה: 6:56 מוצאי שבת: ירושלים: 8:05 תל-אביב: 8:07 חיפה: 8:08 ר"ת יום: 8:41

פרשת בהר בחוקותי בטחון ושמה בחלקו

**הבוטח בה' שמספק לו כל צרכו, הריהו
שמה בחלקו ואינו דואג דאגת המחר !**

**נלמד מהפסוק: "ואכלתם לשובע... וכי תאמרו מה נאכל
בשנה השביעית... וציזית את ברכת" (פרק כה-ט, כ, כא)**

והקשו המפרשים: וכי אם לא ישאלו "מה נאכל בשנה השביעית" לא יצוה הקב"ה את ברכתו ומדוע תלה את ברכתו ב"וכי תאמרו מה נאכל"? ומפרש הספורנו, שאם לא ישאלו "מה נאכל" יקויים בהם "ואכלתם לשובע" – שיהיו הפירות רבי המזון כענין שהיה בעומר שהיה מספיק לגדול כמו לקטן כאמרם ז"ל "אוכל קמעה ומתברך במעיו" וממילא יספיקו פירות הששית גם לשביעית. ואולם אם "יאמרו מה נאכל" כלומר: כאשר יסופק הדבר אצלם ולא יבטחו שיהיה המעט מספיק באיכותו, או אז "ועשת את התבואה לשלוש השנים" באופן שתשבע העין מראות, ואז תספיק הכמות.

נאמר בפסוק (משלי ג) "בטח אל ה' בכל ליבך ואל בינתך אל תישען". וביאר רבינו בחיי ז"ל (בפירושו עה"ת – מקץ) שאם יורהו שכלו ותלמודו בינתו לבטוח במעשיו או בכוחו וגבורתו, שלא ישען בזה כלל רק שישים כל ביטחונו בהקב"ה שהוא משיב חכמים אחר ודעתם יסכל, ואין כל מעשיו ומחשבותיו כלום בלתי אם יגזור ה' יתעלה.

וזהו שכתוב (משלי יט) "רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום". כי אם אדם אסף כסף לרוב, אין לו להחזיק טובה לעצמו, כי עושרו לא בא אליו בכוחו וקלותו. וכן אמר שלמה (קהלת ט) "כי לא לקלים המרוץ ולא לגיבורים המלחמה וגם לא לחכמים לחם"... ולפיכך אין ראוי לו לבטוח ולהישען על בינתו, ואין לו לתלות תקוותו בהשתדלותו, אלא רק בהש"ת, והוא שאמר דוד ע"ה (תהילים סב) "אך לאלוקים דומי נפשי כי ממנו תקוותי" כלומר: לא בהשתדלותי. עכ"ד.

ובספר חובת הלבבות (בהקדמה לשער הביטחון) כתב רבינו בחיי: "ואם הוא בוטח על חכמתו ותחבולותיו וכוח גופו והשתדלותו, הוא יתייגע לחינם וכוחו יחלש. לא יעלה בידו להשיג את חפצו ע"י תחבולותיו... ועל הבוטחים בה'. נאמר (תהילים לד-יא) כפירים רשו ורעבו ודורשי ה' לא יחסרו כל טוב".

וביאר הגאון רבי ניסים קרליץ זצ"ל (בספר חוט שני): אף שראינו הרבה מגדולי ישראל שהיו עניים מופלגים, מכל מקום נותנים להם מהשמים מה שטוב להם. ואם הם רעבים זה מפני שהקב"ה רוצה את העבודת ה' שלהם דרך רעב, ולכן זה טוב מפני שיש בזה תועלת להם, וזה הפירוש שדורשי ה' לא יחסרו כל טוב. עכ"ד.

ומובא בספר אוהב ישראל (ליקוטים – פרשת יתרו) כי עיקר דרך האמת להשיג די מחיית אנשי ביתו הוא ע"י הביטחון בה' המחיה את הכל, ויקויים בו מקרא שכתוב (תהילים לב-ג) "והבוטח בה' חסד יסובבנו". אבל מי שאין לבבו חזק באמונת ה' כל כך אשר ישיג לו די פרנסתו בקרב ביתו בלי רוב טרחה ויגיעה, אזי צריך האיש הזה לעשות תחבולות כל אחד לפי ערכו.

"אינני צריך לדאוג במאומה"...

כשהסתופף הצדיק רבי מרדכי לכוביץ זצ"ל, אחר נישואיו, בצל רבו כ"ק האדמו"ר רבי שלמה מקרלין זצ"ל, השקיע את כל מעייניו בתורה ובעבודת ה' ובביתו לא היה לחם לאכול, ואף המים קפאו מחמת הקור, כי לא היה לו עצים להסקה. אשתו מעולם לא התלוננה.

פעם ביקר בביתם אחד מקרובי משפחתו. בראותו את מצבה רץ לבית המדרש ושאל את רבי מרדכי: "היתכן להפקיר כך אישה ובנים לרעב ולקור"? איך תוכל לשבת כך וללמוד, כאשר בני ביתך יושבים ובוכים?"

ענה לו רבי מרדכי: הם צודקים בבכייתם, שהרי עיניהם נשואות אלי, ואני אך בשר ודם איך אוכל להושיע, אבל גם אני בצדק יכול ללמוד במנוחה, שכן עיני נשואות אל בורא העולם המפרנס לכל, ולכן אינני צריך לדאוג במאומה" ... **באהלי צדיקים**

מנוחת נפש הבוטח...

בהיות הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל באיראן לחיזוק קהילותיה, הגיע לשדה התעופה לחזור לטהרן בירת המדינה. נותרה כשעה עד הטיסה, ופנה בינתיים לבית הדואר הסמוך לשלוח גלויה לארץ. שילם וקנה וחזר לעלות למטוס אך אז הבחין שארנקו אינו עימו.

נזכר שהוציא כדי לשלם בדואר ושכחו שם. כל כספו בארנקו! אמר: "וי לי לחסרונך כיש. אין ספק שאחד המקומיים מצאו ולמה שירצה להחזירו וגם אם ירצה איך יאתרו".

נשא עיניו למרום ואמר: "ריבונו של עולם הרי אתה המפרנסני אם לא על ידי הכסף שבארנקי, תמצא דרכים אחרות!" וכשהוא רגוע לחלוטין פנה לעלות בכבש המטוס.

לפתע הגיח אדם בריצה, וטרופ נשימה אמר: "אדוני, הארנק הזה שלך"? זיהה רבי בן ציון את הארנק ונטלו. הערבי רמז שרצונו במתנה, אבל רבי בן ציון התעלם משום איסור "לא תחנם". הרי אינו אלא שליח, הבורא הוא שהחליט להמשיך ולפרנסו דרך הארנק...

יגילו במלכם

נודה לתורמים לנו ב"נדרים פלוס" חפשו את: **"איש לרעהו-מכון אהבת אמת"** או להתקשר ל: 0542538581

"לא תרדה בו בפרך"

"שמה אטריד את מנוחתם"

מעשה באחד מתלמידיו של הגה"צ רבי יעקב עדס זצ"ל משיבת פורת יוסף שבא להבחן אצלו בדיינות. הוא מצאו יושב בחצר ביתו. ישב התלמיד לפניו בחצר, ורבי יעקב בחנו והעמידו בכור המבחן, ולאחר שהלה עמד בהצלחה בכל השאלות, כתב לו תעודה המעידה על ידיעותיו בתורה. כאשר סיים לכתוב אמר לו רבי יעקב:

אם רצונך שאחתום בחותמי על המכתב, תצטרך לשוב אלי בזמן אחר, שכן בני ביתי ישנים עתה, וחושש אני שמא אעיר אותם ואטריד את מנוחתם כשאכנס הביתה ליטול את החותמת.

האיר המזרח

שלא להכביד על פועליו, משרתיו, תלמידיו ובני ביתו בטירחה ובעבודה קשה!

נלמד מהפסוק: "ובאחיכם בני ישראל איש באחיו לא תרדה בו בפרך" (פרק בו-מו) וכתב רבינו יונה ז"ל (בספרו שערי תשובה שער ג-ח): "לא ישתעבד אדם בחבריו, ואם אימתו עליהם או שהם בושים להחל דברו, לא יצוה אותם לעשות קטנה או גדולה, אלא לרצונם ותועלתם, ואפילו להחם צחת מים או לצאת בשליחותו אל רחוב העיר לקנות עד ככר לחם. אבל אדם שאינו נוהג כשורה, מותר לצוותו לכל אשר יחפוץ".

כתב הרמב"ם (פ"ט מעבדים הלכה ח): "אעפ"י שמותר לעבוד בעבד כנעני בפרך, מידת חסידות ודרכי חכמה שיהיה אדם רחמן ורודף צדקה ולא יכביד עולו על עבדו ולא יצר לו... וכן לא יבזהו... והוסיף הגאון רבי חיים פלאגי זצ"ל (בספרו תוכחת חיים): אם כך כותב הרמב"ם כלפי עבדים שהם קניין כסף, כל שכן במשרתיו שצריך לכבדם ולא להטריח עליהם מדי ולא לצערם ולדבר עמם קשות אלא רק בנחת רוח.

באחת משיחותיו שאל הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל את השומעים: הנכנס לביתו כשהרצפות רטובות ואינו ממתיך שיתייבשו, אלא פוסע ומותיר אחריו טביעת רגליים וגורם בכך צער וכאב למי שניקה, ונאלצים לשוב ולנקות אחריו על אלו איסורים הוא עובר?

תשובות מגוונות השיבו: "ואהבת לרעך כמוך" - מה דסני עלך וכו'. "לא תונו איש את עמיתו". "כל אלמנה ויתום לא תענון" - ופרש"י והוא הדין לכל אדם. חייך רבי בן ציון והוסיף: אכן יש עוד איסור: "ובאחיכם בני ישראל איש באחיו לא תרדה בו בפרך" וכפרש"י.

ובגמרא (ב"מ עג:) מבואר שהאיסור תקף בכל אדם. וכן כתב החינוך (מצוה שמו) שראוי להיזהר בה הרבה גם כיום. המנגב ידיו מלוכלכות במגבת נקייה ומרבה כביסה. המפזר חפצים וגורם לסדר אחריו, עובר בלאו זה!

שלימות בחסד

חסד וצדקה יחדיו...

במהלך חיפושיו של הרב מפוניבז' - הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל, אחרי מקורות כספיים, לשם מימון הוצאות הבנייה המרובות, פנה להרבה יהודים עשירים בארץ ישראל שיעזרו לו בהלוואות. הוא היה מסובב על פתחיהם כשבאמתחתו ש'קים כתובים וחתומים על ידו. כל פנקס כזה הכיל עשרים ש'קים דחויים בני חמש לי"ש כל אחד ואינו מבקש כי אם הלוואה בת מאה לי"ש לפירעון בתשלומים במשך עשרים חודש.

אחד מאותם יהודים שנרתם לעזרתו של הרב כהנמן היה מר משה ליבר (בעל בית חרושת לשוקולד ברמת גן של הימים ההם) הוא הלוח לו סך מסוים תמורת שטר חוב כתוב וחתום כדין ביד הרב מפוניבז'.

אחרי שהמלוה קיבל את השטר שאל הלה: ילמדנו רבינו, אם אני מוחל לכם עכשיו על החוב, האם תזקפנה לזכויותי שתי מצוות, גם של גמ"ח לחוד וגם של צדקה לחוד, או שמא רק מצוה אחת, כי אגלוי מלתא (התברר הדבר) למפרע שלא התכוונתי כלל לגמילות חסד?

השיב לו הרב מניה וביה: "פשיטא שיהיו לך שתי מצוות"... לא השתהה האיש ומיד בו במקום קרע את שטר החוב לגזרים...

הרב מפוניבז'

שלימות בגמילות חסד - כאשר נעשה באופן המועיל ביותר לזולת!

נלמד מהפסוק: "ונתתי גשמיכם בעתם" (פרק בו-ד)

ואמרו חז"ל: מהי בעתם? לא שכורה [שלא תשתה יותר מדין] ולא צמאה אלא בינונית. דבר אחר: בעתו - בלילי רביעית ובלילי שבתות. ופירש רש"י: שאין טורח על בני אדם דאין הולכים בדרכים (תענית כב:). עוד אמרו חז"ל (מד"ר לה-ט): בימי הורדוס המלך היו גשמים יורדים בלילות, ובשחרית נשבה הרוח נתפזרו העבים וזרחה החמה, נתגבה הארץ והיו פועלים יוצאים ועוסקים במלאכתם, ויודעים שרצון אביהם שבשמים הם עושים. כך צריכה להיות ההטבה מאדם לחברו, באופן הנוח ביותר לחברו.

מספרים חז"ל בגמרא (שבת לג:) כשיצא רשב"י מהמערה אמר, הואיל והתרחש לי נס שניצלתי מהרומאים, אלך ואתקן דבר לטובת הציבור [ציון המקומות הטהורים בטומאת מת] ולמד זאת מיעקב אבינו עליו נאמר ויבוא יעקב שלם... ויחן את פני העיר [לאחת הדעות תיקן להם מרחצאות].

ותמה רבינו יוסף חיים מבגדד זצ"ל (בספרו בן יהוידע) מה שייכות ישנה בין הנס שנעשה לרשב"י, לתיקון שעשה עקב כך לטובת הרבים!! זאת ועוד: מדוע הדגישו חז"ל אצל יעקב גם את העובדה שחזר שלם בגופו ובממונו ובתורתו שגם זו הייתה סיבה למה שתיקן ולא די בעצם העובדה שניצלו חייו.

ומתוך הבן יהוידע: ידועים דברי חז"ל שאדם שעושים לו נס מנכים לו מזכויותיו. אכן יש מקרים לצדיק שאף שנעשה לו נס, לא ינכו מזכויותיו, אלא הנס יהיה לו בתורת צדקה. ואימתי זה יתכן? רק כאשר הצדיק אוהב לעשות חסד חינוך עם הבריות, והיינו שמטיב עם הבריות בכזו טובה שאין לו לעצמו כל הנאה ממנה. אזי ינהגו עמו מן השמים ב"מידה כנגד מידה" וגם לו יעשה הקב"ה נס במתנת חינוך שלא ינכה לו מזכויותיו כלום.

מעשה מובנת השייכות בין התיקון שעשה רשב"י לנס שנעשה לו. כי אמר, הואיל והתרחש לי נס, וכדי שלא ינכו לי על כך מזכויותי, אלך ואתקן הטבה כזו לזולת שלא יהיה לי ממנה כל תועלת, ואשר בזכותה לא ינכו לי מזכויותי, מידה כנגד מידה, ואכן הוא עצמו לא נהנה מהטבה זו, שהרי אינו כחן וגם לא היה גר שם וממילא אינו נצרך למה שתיקן.

לפי"ז מובן צורך חז"ל לציון את העובדה שחזר יעקב שלם בגופו ובממונו, ולכן תיקן להם מרחצאות, ביקש יעקב להטיב עם בני העיר הטבה כזו שאין לו לעצמו צורך בה, ומכיון שהיה שלם בגופו לא היה לו צורך במרחצאות, וממילא זו הטבה כזו שבזכותה אין מנכים לו מזכויותיו על הניסים שנעשו לו.

לשמוע בסבלנות אין קץ...

פעם נכנס בנו של הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל לדון עם אביו באחד מהעניינים החשובים והדחופים של הישיבה שעמד על הפרק. והנה עוד בטרם הספיק להתחיל להציע את העניין לפני אביו, נכנסה לחדרו אישה והחלה לתנות בפני רבי משה פיינשטיין את צרתה. התברר כי האישה אינה שפוייה בדעתה... דמיינה כי רודפים אחריה והיא מבקשת מהרב להאזין לצרותיה.

כשהמשיכה האישה שעה ארוכה לתנות את "צרותיה", ביקש בנו של רבי משה להפסיקה באומרו "כי ראש הישיבה כבר הבין את המצב". ואולם רבי משה מנע זאת ממנו באומרו: "אין אדם שיטה אוזן לדבריה". וכך המשיכה לדבר באריכות ובשטף עוד כשעה וחצי...

רבי משה פיינשטיין

ככל שירבה אדם בעצמו ובעם ישראל את לימוד התורה וקיום המצוות, כן ייטיב עם העם!

נלמד מהפסוק: "אם בחקותי תלכו ואת מצוותי תשמרו... וישבתם לבטח בארצכם ונתתי שלום בארץ" (פרק כו-ג, ד, ו)

נמצאנו למדים, כי מי שחפץ באמת ובתמים לתרום תרומה נכבדה ומכרעת להגנת העם והארץ. מי שחפץ באמת לסייע להדיפת האויבים ומיגורם ובהשגת שלום ובטחון. אין לו אלא למלא וליישם את אותם הוראות המפורשות בתורה: לעמוד בלימוד התורה ולקיים מצוותיה! כי רק על ידי אלו מובטח שלום ובטחון בארץ. וממילא, ככל שיותר יתרבה לימוד התורה וקיום המצוות בעם, כן תגדל ותתחזק רשת ההגנה והבטחון.

התועלת הגדולה שישנה מאותם תלמידי חכמים שעוסקים בתורה הוא ששמירת העיר והארץ תלויה בזכות לימוד תורתם, ולא בכוח האנשים או כלי המלחמה אף שיהיו החזקים בעולם. [וכמו שנוכחים אנו לראות בכל ימי המלחמה משמחת תורה תשפ"ד ועד עתה].

וכדברי החפץ חיים עה"פ (שמות יז-כט) "ויאמר משה ליהושע בחר לנו אנשים וצא הילחם בעמלק". מה ראה משה ששלח את יהושע? אלא משום שהיה לו את כוח התורה כדכתיב "ויהושע בן נון נער לא ימיש-מתוך האוהל". היינו מאוהלה של תורה. ומכיון שעיקר התגברותו של עמלק היה בגלל רפיון התורה, כמו שדרשו חז"ל על "וילחם עם ישראל ברפידים" שרפו ידיהם מן התורה, לכן שלח משה דווקא את יהושע שהיה לו את כוח התורה ואמר לו "צא" - אתה בעצמך, שעיקר הניצחון יהיה על ידך ובשבילך. וכך בכל דור ודור - מפטיר הח"ח - "כאשר ירים משה" היינו כוח התורה, אזי "וגבר ישראל".

לעומת זאת, מובא בגמרא (מסכת תמורה) דבר נורא בקשר ליהושע: בשעה שנפטר משה רבינו תשש כוחו של יהושע ונשתכחו ממנו שלוש מאות הלכות, ונולדו לו שבע מאות ספקות ועמדו כל ישראל להורגו...

תמה על כך הגאון **רבי מיכל פיינשטיין** זצ"ל בשיעורו: מדוע ביקשו ישראל להורגו, הרי מדובר בדור דעה, והיכן שמענו שמגיע לאדם גזר דין מוות על שנשתכחו ממנו הלכות?

וביאר רבי מיכל: משום שבני אותו דור הבינו היטב ולאור מה שעבר עליהם) מהי תורה. הם חשו בכל עמקי נפשם כי התורה היא חיים ללא שום גוזמה! ומכיוון שחשבו שיהושע גרם לשכחת ההלכות, הביטו בו כעל מי שנטל חלק מחייהם, ולכן ביקשו להורגו.

בגמרא (סנהדרין צט.) אמרו חז"ל: "כל מי שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק, עליו נאמר "כי דבר השם בזה". תמה על כך **הגרי"ש אלישיב** זצ"ל: הרי הלשון "בזה" שייכת כשאדם עושה פעולה שיש בה משום ביזוי כבוד ה', ואם כן, איך שייך לקרוא למי שאינו עוסק בתורה "מבזה"?

ותירץ הרב אלישיב: יש זמנים שהבטלה מלימוד התורה תחשב כמעשה של ממש. כמו בזמני מלחמה, בהם המחשבה עובדת היטב להחליט אלו מעשים יש בהם כדי להגן ולהציל מן הצרה. והאדם הרי יודע שאין מעלה כמעלת לימוד התורה, ואין הצלה יותר ממנה! **ואם** בכל זאת הוא נמנע מלעסוק בתורה, יש בכך משום "דבר ה' בזה", משום שבכך הוא מוכיח על עצמו שהוא אינו מאמין שאפשר לבטוח על התורה.

הגראי"ל שטיינמן זצ"ל היה רגיל להביא את דברי **בעל הטורים** (דברים א-ג) "ויהי בארבעים שנה, והשווה עם הפסוק בשופטים "בארבעים אלף בישראל" - לומר: אם יהיה תלמיד חכם אחד בין ארבעים אלף, אין צריכים לא רומח ולא מגן כי ת"ח מגן עליהם מאויביהם".

המשיד הרב שטיינמן ואמר בהתפעמות: "תארו לכם, בזכות לומדי התורה שב"ה התרבו מאוד ביחס למצב של לפני השואה, שבזמן ההוא בכל פולין לא היו אפילו אלף בחורי ישיבות, והיום בארץ ישראל לבד יש כמאה ועשרים אלף לומדי תורה בלעה"ר כ"י. זו הזכות שנותנת לנו את הקיום כאן! ולאור דברי בעל הטורים, אם נכפיל מאה ועשרים אלף כפול ארבעים אלף נמצא שלומדי התורה מגינים על כל העולם..."

ופעם התבטא הרב שטיינמן בחיך של אושר ואמר: "בזכותם של לומדי התורה אנו ננצל מאיראן. ישנו אדם רע ורשע שרוצה להשמיד את כל היהודים, אך הדבר לא יעלה בידו בזכות לומדי התורה..." [וכיום בתשפ"ו ניחל שברכתו תתקיים במלואה]

לידה קלה בזכות עיון התורה...

בהקדמה לספריו הנודעים של הגאון **רבי אריה לייב צינץ** זצ"ל הובא המעשה הבא: באחד הלילות העירו את רבי אריה לייב משנתו ואמרו לו כי יש יולדת שמקשה לילד ויש לפעול להצלתה. מיד קם ממיטתו, פתח דף גמרא ואיתר קושית תוספות שמקשים על פירוש רש"י. הוא התעמק בסוגיא ובקושיית התוספות עד שמצא תירוץ ליישב את פירוש רש"י מקושיית התוספות.

או-אז פתח רבי אריה לייב פיו בתפילה ותחינה להקב"ה וכך אמר: ריבונו של עולם, היה כאן קושי על רש"י מקושיית התוספות, גם הרשב"א והריטב"א הקשו קושיה זו על רש"י. יהי רצון מלפניך, כשם שהורדתי את הקושי שהיה כאן על רש"י, כן תוריד את הקושי מהיולדת שלא תקשה בלידתה אלא תלד בנקל. וכך הוה.

לימוד התורה מגן ומציל...

בתקופה בה שלח הצדיק **רבי שמחה בונים מפשיסחא** זצ"ל את ידו במסחר, נכנסה יום אחד אשתו אל חדרו בבהלה והודיעה לו בקול רועד, כי שוטרים מתכוונים לערוך חיפוש בביתו ולהעליל עליו עלילות רעות.

השיב הרבי לרבנית בנחת וברוגע: "אין מקום לפחד". ובעוד השוטרים פוקדים את הבית, התיישב רבי שמחה בונים ללמוד. והנה עד מהרה עזבו השוטרים את הבית במפתיע מבלי לפגוע במאומה. נכנסה הרבנית כשהיא רגועה לחדרו של רבי שמחה בונים ומצאה אותו כשהוא שקוע בלימוד התורה, עד כי כלל לא חש במתרחש סביבו...

לאחר זמן שאלה אותו הרבנית, האם לימודו היה עצה כנגד השוטרים. השיב לה: "והרי מקרא מפורש הוא (תהילים קיט - צט): "לי קיוו רשעים לאבדני-עדותיך אתבונן..."

יינה של תורה - אבות

"זכות התורה של בני הישיבות מגינה"...

לפני מלחמת המפרץ שאל ת"ח גדול את **הגראי"ל שטיינמן** זצ"ל: יש לי "דרכון שוויצרי" האם עלי לברוח לשווייץ מפני הסכנה? והשיב: לא לנסוע כי אין סכנה ואין לחשוש! ושוב שאל: מהיכן הרב יודע? והשיב: כי יש לנו בארץ ישראל זכות התורה שמגינה!

שאל שוב: והרי עם ישראל סבל צרות נוראות כמו השואה אף שהיו אז הרבה לומדי תורה? והשיב: לפני השואה היו לומדים תורה עד החתונה ואחר כך יצאו לעבוד ולהתפרנס. בערב ובבוקר קבעו עיתים לתורה, ורק ליחידים היתה אפשרות ללמוד כל היום, אבל בימינו רוב בני הישיבות נשארים ללמוד כל היום גם אחרי החתונה ולכן זכות התורה מגינה...

חכימא דיהודאי

זכאי בזכות שני שיעורי תורה...

בשנת תש"נ שכב יהודי ירא שמים, ללא הכרה, בבית החולים וראה מחזה נורא: הוא מתייצב בב"ד של מעלה ורואה את אמו שכבר נפטרה מזמן והיא אומרת לו: בני היקר! מהר תמצא לך איזה זכות לזכות בדין, כי הדין קשה מאוד.

היהודי לא התמהמה ומיד הזכיר את העובדה שבשכונתו ייסד והקים שני שיעורי תורה! תוך כדי איזכור עובדה זו, רואה הוא מגיחות אליו במהירות שתי מרכבות אדומות ממרחק, וכאשר הגיעו לידו יצא כרוז בשמים שהוא זכאי! ומיד נהפך מראה צבע האדמומית של המרכבות. מיד לאחר מכן התעורר וחזר להכרתו, ויהי לפלא.

לשכנו תדרשו - ח"א

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

'אמר רבי עקיבא...'

רבי עקיבא, התנא הקדוש, לא מסוגל לראות יהודי מתייסר. סיפר לו האדם שהוא בעצם מת, והעונש הנורא שנגזר עליו הוא "בכל יום ויום מוסרין אותו לחטוב עצים ונותנין אותו באש".

שאל רבי עקיבא: 'מה היתה מלאכתך בחייד'?

ענה: 'גובה-מס, והייתי נושא פנים לעשירים והורג את העניים'.

שאל רבי עקיבא: 'בני; שמעת מאותם הממונים עליך אם יש לך תקנה?'

ענה: 'אל תעכבני שמא ירגזו עלי בעלי הפורענות. ושמעתי מאותם הממונים שהיו אומרים אם היה לך בן שיהיה עומד בצבור ואומר ברכו את ד' המבורך - יהיו מתירין אותך מן הפורענות'.

אותו אומלל עזב את העולם לפני שאשתו ילדה, ולא היה לו מושג אם ילדה בן או בת. וגם אם ילדה בן מי יילמד אותו להתפלל לעילוי נשמת אביו? בירר רבי עקיבא את שם עירו ושם אשתו - "באותה שעה נצטער עליו רבי עקיבא והיה הולך מעיר לעיר".

כאשר הגיע למקום התעניין אצל האנשים היכן ביתו של האיש הזה? ענו לו: 'ישחקו עצמותיו בגיהנום!' שאל על אשתו? ענו לו 'ימחה שמה וזכרה מן העולם!' שאל על הבן שלו, ענו לו שהוא אפילו לא מהול!

מיד דאג רבי עקיבא שימולו אותו, והושיב אותו לפניו ללמוד תורה לא לפני שישב עליו בתענית ארבעים!

יצאה בת קול ושאלה: 'עליו אתה מתענה?' ענה רבי עקיבא: 'כן!'

לימד רבי עקיבא את הבן לקרוא, עד שהבן יכל להתפלל לעילוי נשמת אביו "באותה שעה התירוהו מן הפורענות, ובא בחלום אותו האיש ואמר לו: עקיבא; תנוח דעתך בגן עדן שהצלתי מדינה של גיהנום!"

צריך להבין - וזוהי בעצם הקושיא ששאלה הבת קול - רבי עקיבא, שכל רגע שלו שווה תילי תילים של הלכות! כל שנייה מחייו אלו דרגות קדושה שאין לנו השגות בה! דווקא הוא הולך וטורח מעיר לעיר, יושב בתענית ארבעים יום, וטורח כל כך הרבה עבור רשע מרושע!?

למדנו מכאן עד כמה טרח והתייגע רבי עקיבא לשאת בעול של אפילו "הפשוט שבפשוטים" שבכלל-ישראל.

אנחנו כבר לא מתפללים שעל רבי עקיבא נאמר שהייתה התורה ראוייה להימסר על ידו!

ברור. הוא הרי תיקן את המידה של נושא בעול עם חברו עד תכליתה, ממילא גם זכה לקנייני התורה עד תכליתם!

האדמו"ר רבי מרדכי מהורונוסטייפל זצ"ל (בעל 'חיבור לטהרה') היה צריך לעבור ניתוח. ההליך התקיים ללא הרדמה!

ובכל זאת, במשך כל הניתוח הוא שכב בשלוח גמורה ולא ניכרו על פניו שום יסורים ומכאובים.

שאלו אותו בפליאה עצומה: 'איך יתכן לבן-אנוש לסבול צער שכזה?!'

השיב שבכל פעם שבא אליו יהודי לשפוך את ליבו בפניו, הוא משתתף בצערו בתכלית עד שדומה לו כאילו הוא עצמו מצטער בצער זה. וכך, במשך שנים רבות, התרגל לסבול את כל הייסורים שבעולם עד שצער של ניתוח הוא דבר של מה בכך!

* * *

סיפר זאת הגאון רבי ירוחם אולשין שליט"א - מראשי ישיבת ליקווד - לקראת ימי ספירת העומר בהם מתחזקים במ"ח קנייני התורה (מאוצרותיו של הרב א. הכהן).

אחד הקניינים הוא "נושא בעול עם חברו", וידועה השאלה: הכיצד קשור נושא זה לקנייני תורה? לימוד התורה דורש התמדה, פלפול חברים, שמיעת האוזן ועוד ועוד אך נושא בעול עם חברו!?

אומר המהר"ל דבר נפלא: התורה נתנה דווקא לכלל-ישראל ולא ליחידים (ומובא בחז"ל שזה נרמז ב"תורה ציווה לנו משה מורשה קהילת יעקב" קהילה בדווקא!) וכאשר אדם "נושא בעול עם חברו" בכך הוא מוכיח שאינו נבדל מהכלל - וממילא הוא ראוי לקבלת התורה.

בוודאי - המשיך ראש הישיבה שליט"א ואמר - שכל מי שעושה טובה עם חברו, עם בני משפחתו, מכריז וידידיו, בוודאי יש בזה משום נושא בעול עם חברו. אבל השיא של נושא בעול עם חברו הוא כאשר אדם נושא בעול של כלל-ישראל.

מה הגדר של 'כלל-ישראל'? כל זמן שאדם אינו נושא בעול גם עם הפשוטים של כלל ישראל - ואפילו עם המשפחה הגרועה ביותר של כלל ישראל - עדיין חסר לו בשלימות של מידה זו. ואם הוא חפץ להגיע לשלמות בתורה, עליו להגיע לשלמות במידה של נושא בעול.

מנין לנו יסוד זה?

* * *

הסיפור הבא מוזכר בביאור הגר"א (ו"ד סי' שע"ו) ובמנורת המאור הוא מובא בארוכה:

התנא רבי עקיבא הלך בבית-קברות ולפתע רואות עיניו אדם שחור כפחם, שעל כתפו טעונים עץ והוא דוהר איתם כמו סוס.

גזר עליו רבי עקיבא לעצור ושאל: "בני מה לך בעבודה קשה כזאת, אם עבד אתה ואדוניך נתן לך עול כבד - אני אפדך ממנו ואוציאך לחירות. ואם אתה עני - אני אעשירך".

יש לכם במשפחה סיפורי "בין אדם לחברו" על יקיריכם (סבים, הורים, אחים או בנים) מוזמנים לשלוח למדור "סיפורים בני זמננו" פקס: 077-7671812 מייל: ahavemet@012.net.il (הפרסום בהתאם לשיקולי העריכה)

0542538581 02-5671812 או במכשירי 'נדרים פלוס' "איש לרעהו מכון אהבת אמת"